

דף ז

'היה עומד ומקריב מנחת העומר ונטמאת בידו... ואם אין שם אלא היא אומרין לו הוי פקח ושותוק'.

פירש רבנו אליקים: לפי שהכהנים אוכלים שיירי מנחת העומר, אל תגלה הדבר כדי שלא יאכלו במזיד בטומאה. ודבריו טעונים באור, הלא צריך לגלות להם כדי להפרישם מאיסור שלא יאכלו בטומאה, שהרי קרבן ציבור אינו נאכל בטומאה מלבד פסח (פסחים עו:).

ויש לומר שדייק מלשון 'ונטמאת בידו' שאין עד אחר עמו, הלכך אינו נאמן היחיד לאסור על שאר הכהנים את השירים באכילה שהרי זה כריני ממונות שנוטל מהם זכות אכילתם. וכיון שכן, אין לו לגלות להם כי עדיף שלא ידעו כלל מהטומאה מאשר ידעו שלפי עדותו היא נטמאת ויהא לבם נוקפם. ולפי זה אם היה נאמן על חברו כבי תרי – יאמר לו. וצריך בירור. [בדרך אחרת יש לפרש לשון 'ונטמאת בידו' – לאפוקי כשכבר העלה את הקומץ על המזבח, שאם נטמאת באותה שעה אין מקריב אחרת כי סוף סוף צריך להקריב קומצה כדין כל הפסולים שעלו לא ירדו. וכן דייק החזו"א (זבחים יט, יד) מהתוס' (שם פו). וצידד בדבר.

[גם המשך דברי רבנו אליקים צריכים באור, שכתב טעם הדבר כשיש שירים לאכילה הכל מודים שמהדרים על טהרה 'משום דאיכא חומרא דעון מיתה' (וע"ע שער המלך ביאת מקדש ד, יד). וצ"ע].

'קתני מיתה אומר ומביאין אחרת תחתיה' – שמע מינה טומאה דחוייה בציבור, כי אם 'הותרה' אין צריך להביא אחרת. ואפילו לפי הלשון הראשונה שכשיש כהנים טהורים באותו בית אב הכל מודים שהטהורים מביאים ולא הטמאים – כאן יכול להקריב הטמאה מפני שיש טירחה בדבר, להכין מנחה חדשה, והרי זה דומה לנטמא כל הבית – אב שאין צריך לחזור אחר בית אב אחר (עפ"י מנחת חינוך שב, ט). יש להעיר שהרשב"א בשו"ת (ח"א תרפט) כתב שאם נטמא הכוס, אפילו יש שם כוס אחר טהור, נותן את הטמא למאן דאמר 'הותרה' – ומשמע לכאורה שאפילו אין שום טירחה אינו צריך להדר [וכלשנא בתרא. או שמה אף לל"ק כאן הוא מצב של 'דיעבד' כיון שכבר נתקבל הדם, ואינו דומה לכהנים שנטמאו שאין להם לכתחילה לעבוד]. ובשפת אמת נסתפק בדבר ונקט מצד הסברה שאפילו לפי לשנא בתרא, כשיש לו דם טהור לא יזרוק הטמא.

'מאי לאו פרים אילים וכבשים דחג'. הוא הדין לשאר מוספי הרגלים שהם עולות ויש עמהם נסכים שכולם לגבוה, אלא נקט חג משום שבו יש ריבוי פרים וכבשים יותר משאר רגלים (תוס' ר"י הלבן).

'דם שנטמא וזרקו – בשוגג הורצה, במזיד לא הורצה'. כתב רש"י (בגטין נד). שאיסור זריקת הדם במזיד – מדרבנן, אבל מן התורה, הואיל והציץ מרצה – זורק הדם אף לכתחילה (וכן כתבו התוס' בפסחים נט: עח. ד"ה הא, ובזבחים צב. ד"ה שלנה. וכן נקט החזו"א (קדשים קמא סוס"י כו; מנחות לב, מ כא, ג. וע"ש זבחים ד, יא; או"ה קנד לוף טז: במכתב). וע' בקרן אורה בזבחים צב שהגיה בדברי התוס'.

ויש חולקים וסוברים שריצוי ציץ אינו מועיל אלא בדיעבד, שאם זרק הורצה, אך לא לזרוק לכתחילה (ע' ברש"י פסחים לד: ד"ה אי אמרת [וכבר הקשו בתוס' חכמי אנגליה (בפסחים טז) מדברי רש"י עצמו שם]. וכ"כ באור שמה [קרנן פסח ד, ובמש"ח שלח] בדעת הרמב"ם. וכן מבואר מהירושלמי – חזו"א זבחים ד, יא).

וע"ע: שיטמ"ק זבחים כב: בהשמטות; נודע ביהודה קמא אה"ע פב, טו; מנחת ברוך ק, ב; כתבי קהלות יעקב קלה; ברכת אברהם פסחים טז; חונן דעה.

(ע"ב) ... אמר לו רבי יהודה: הנח לכהן גדול ביום הכפורים שטומאה הותרה לו בציבור. מכלל

דרבי שמעון סבר טומאה דחוויה היא בציבור... כבר הסבירו המפרשים בפנים שונות את פסקי הרמב"ם, שפסק אין עודהו על מצחו אינו מרצה – כרבי יהודה, ומאידך פסק טומאה דחוויה בציבור, ואם כן הלא קמה וגם ניצבה קושית רבי שמעון, כהן גדול ביום הכפורים יוכיח, שאין הציץ על מצחו ומרצה; –

כסף משנה (ביאת מקדש ד, ח) – (קושית ר' שמעון אינה מכרחת, ורבי יהודה תירץ לו לרווחא דמלתא).

מו"מ בתירוק זה – ע' בשאגת אריה לה; זבח תודה; עמודי אור ב; אגרות משה קדשים ה.

שער המלך (ביאת מקדש ד, ח); **חזון איש** (קכו, ז); **בית זבול** (ח"א כב) – (הרמב"ם סמך על הברייתא ד'היה מקריב מנחת פרים...'; שפשטה מורה שאעפ"י שטומאה דחוויה בצבור, אין הציץ מרצה אלא בעודהו על מצחו).

הגהות מהר"ץ חיות – (קושית רבי שמעון אינה אלא לרבי יהודה לשיטתו שחושש למיתה – א"כ מדוע לא חששו לטומאת מת של הנכנסים אצל הכהן בפרישתו, ותירץ לו כדלעיל טומאה הותרה בציבור. אבל לדין שאין חוששים למיתה אפשר שטומאה דחוויה בצבור).

באגרות משה (קדשים ה) דחה תירוק זה.

מרומי שדה – יש לישב קושית רבי שמעון באופן נוסף; גם אם טומאה דחוויה בציבור, אין להחליף כהן שנטמא במת, כי לכתחילה צריך כהן שנתרבה או נמשח שבעה ימים).

יש להעיר שבתורא"ש ועוד מפרשים נקטו כהנחה פשוטה שלמ"ד 'דחוויה' – מעבירים את הכהן.

שו"ת בית זבול (ח"א כב, ט) – (הרמב"ם נקט להלכה שהקובע לענין ריצוי ציץ הוא שעת ההקרבה ולא שעת חלות הטומאה, הלכך אין לשאול מכה"ג ביוהכ"פ, כי אין שם טומאה מהתורה כשהוא בפנים, שדם קדשים אינו מכשיר וקטורת אינה מקבלת טומאה מהתורה).

וע"ע חזו"א; אגרות משה קדשים ה.

עמודי אור (ב) – (להלכה שפסק הרמב"ם דם קדשים אינו מקבל טומאה, וכן הקטורת, א"כ אין צריך ריצוי ציץ בשעה שנכנס הכהן לפני ולפנים, ורק לרבי יהודה הקשה ר"ש מפני שסובר שמקבלים טומאה).

כתבי קהלות יעקב (קלד) – (קושית ר"ש רק לשיטתו שמעברים השנה לכתחילה בשביל הטומאה וצריך ריצוי ציץ בשביל עיקר הכפרה, אבל להלכה נקט הרמב"ם שא"צ ריצוי ציץ אלא לקובעו בפיגול ולהוציא מידי מעילה ולא לעצם הכפרה).

ביצהק יקרא (ח"א יט) – (הרמב"ם סמך על הסוגיא במנחות (צט) גבי לחם הפנים, ש'תמיד' מתקיים במשך כל זמן מצותו הגם שאינו תמיד ממש, הלכך בשעת עבודת בגדי לבן ביוהכ"פ שאין זה זמן הציץ, אין חסרון ב'תמיד' ושפיר מרצה).

דף ח

זמה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה על מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו... מה ענין 'תמיד' להסח הדעת? – אלא הלימוד הוא מכך שכתוב ונשא אהרן... והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה' – כלומר כל זמן שהוא על מצחו יהיה נושא אותו לרצון לפני ה', והיינו שלא יסיח דעתו ממנו (עפ"י שפת אמת).

זלרבי יהודה נשבר הציץ מנא ליה? פירוש, מכך שרבי יהודה לומד מעל מצחו שאם אין הציץ על מצחו אינו מרצה, משמע שיש לו לימוד ממקום אחר שנשבר הציץ אינו מרצה, שאם לא כן הלא הלימוד נצרך לנשבר הציץ ואין לו יתור לאין עודהו על מצחו (עפ"י ראשונים; רעק"א).

מבואר בגמרא שהנחה פשוטה היא שצריך לימוד מן הכתוב שנשבר אינו מרצה. וא"ת הלא ציץ שבור אינו ציץ כשר ומאזה

הטעם השני שטומאת מת אינה שכיחה ואין לחוש לה (עפ"י מאירי. וכן הרמב"ם פסק 'דחוייה' ואעפ"כ נקט א,ג) רק הפרשה מאשתו).

ב. נחלקו רבי עקיבא וחכמים האם הגזרה שגזרו על נדה שמתמאה טהרות למפרע מעת לעת, אמורה גם כלפי טומאת בועלה; רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרים (כדי שלא יהא לבו נוקפו ופורש. ומ"מ טמא טומאת ערב משום מגע. ע' נדה יד טו). ואמר רב חסדא: לא נחלקו חכמים אלא ב'אחר אחר', היינו שמצאה דם אחר שעבר הזמן בכדי שתדך מן המיטה ותדיח את פניה (רש"י. וע' נדה יד; שפ"א), אבל מצאה בתוך זמן זה – הכל מודים שמתמאה את בועלה.

הלכה כחכמים, שאין מטמאה את בועלה (רמב"ם איסור"ב ח, יג מטמאי משכב ומושב ג, ח ועוד).

ג. הסיק עפ"י הברייתא כדברי רבי זירא ודלא כסברת רב שימי מנהרדעא, שבועל נדה טובל ביום השביעי לטומאתו (או בלילות שלאחר מכן. עתוס' ישנים; בית יוסף י"ד קפג), שלא כנדה עצמה שאינה טובלת אלא בליל שמיני.

דפים 1 – 2

ט. א. האם טומאת מת בקרבנות ציבור הותרה או דחוייה? אלו נפקותות יש בשאלה זו?
ב. מה דין הנ"ל בקרבן יחיד הקבוע לו זמן, כגון אילו של אהרן?

א. קרבן ציבור הקבוע לו זמן – קרב בטומאה – [טומאת מת. ואפשר אף שאר טומאות מגע – ע' זבחים כב]. ונחלקו אמוראים בדבר; רב נחמן אמר טומאה הותרה בציבור (וכן הוכיחו בשם רבא ממשנתנו, ואילו רבינא דחה). ורב ששת אמר: דחוייה היא – (בקושי. וכן דעת כמה אמוראים – ע' להלן מו: פסחים עט פ פד. וי"א כן גם בדעת אביי ורבא. עתוס' זבחים לג). ותלו שאלה זו במחלוקת התנאים: לרבי יהודה טומאה הותרה, ולרבי שמעון (רבי יוסי ורבי מאיר. להלן ח) – דחוייה.

לפי לשון ראשונה, כאשר ישנם כהנים טהורים באותו בית-אב, לדברי הכל טהורים עושים ולא טמאים. לא נחלקו אלא כאשר אין טהורים באותו בית-אב, האם מחזירים אחר כהנים מבית אב אחר. ולפי לשון אחרת אפילו כשיש טהורים באותו בית אב, סובר רב נחמן שהטמאים עושים.

א. הלכה כמאן דאמר 'טומאה דחוייה בצבור', ויש לחזור אחר טהרה כאמור (רמב"ם ביאת מקדש ד; סמ"ג ל"ת שה). ויש שנראה מדבריהם שנקטו 'הותרה' (עפ"י ר' יהונתן מלונגיל; ב"ח או"ח שכתב בדעת מהר"ם; שאג"א לח בדעת התוס').

ב. כשחייבים לחזור אחר טהרה, משמע אפילו אם יצטרכו להמתין זמן מה בקיום המצוה, ממתנינים כדי לעשותה מן המובחר, בטהרה (ע' שבות יעקב ח"א לד (וע"ע בשו"ת מענה אליהו ג). וע' שיח יצחק להלן מו. שכתב בדעת רש"י שאם אפשר להקטיר האימורים בטהרה בלילה, אין להקטירם ביום בטומאה. ומאידך כתב בחזו"א (קכו, ו) שמנחת נסכים יש להביאה ביום הקרבן אפילו בטומאה הגם שאפשר להביאה ביום אחר בטהרה (ול"ק קושית הרש"י)).

ג. כתב הרמב"ם (ביאת מקדש ד, יד): אפילו היו כל אנשי המשמר טמאים, יש לחזור [למ"ד 'דחוייה'] אחר כהנים ממשמר אחר [ואין איסור לכהן לעבוד שלא במשמרתו, אם ירשוהו בני המשמר. שו"ת משיב דבר ח"ד יא]. ורק אם רוב הכהנים הנכנסים לירושלים היו טמאים – יעשו בטומאה [ומשמע שבזוהו אין צריך לחזור אחר טהורים, הגם שטומאה דחוייה. ע' גבורת ארי שהקשה על כך. וע"ע כתבי קה"י קלו; אבי עזרי ביאת מקדש שם].

ויש מהאחרונים שכתב שאם כל אנשי המשמר טמאים, הכל מודים שאין צריך לחזור (עפ"י מהרש"א מהדורא בתרא ב"ק ק').

ד. כהן גדול ביום הכפורים שנטמא בטומאת מת; מבואר בתוס' רא"ש שלדעת הסובר טומאה הותרה בציבור – משמש בטומאה, ולמ"ד טומאה דחוייה בצבור – ישמש הכהן האחר שמתקנים לו (וכן נקטו מסברה פשוטה בחזון איש (קכו, יג) ובאגרות משה קדשים ה. ובתו"י (סד"ה הפרישה) נקטו בפשטות שאם נטמא במת ישמש הכהן המתוקן תחתיו. ומסתימת הדברים שם היה נראה לכאורה שכן הדין אף למ"ד טומאה הותרה בציבור).

והנצי"ב בחדושו כתב שאפילו למ"ד דחוייה – ישמש הכהן הראשון מפני שלכתחילה מצוה בכהן שנתרבה שבעה ימים.

כדוגמת נידון זה, האם מהדרים אחר טהרה כשהדבר כרוך בביטול מצוה שלכתחילה – ע' במנחת חינוך שט, טו, שב, ט; אבנ"ז או"ח שפה, כא חו"מ קמב ד"ה ואין.

ה. פשוט, אף לרב נחמן וללשנא בתרא שהטומאה הותר גמור היא – אסור להיטמא לכתחילה ולהקריב בטומאה (אגרות משה או"ח ח"ד סו"י צ). וכמו כן אם הפיסו וזכה בו כהן טהור, אסור למסור העבודה לאדם טמא, וכל שכן שאסור ליתנו לטמא מבית-אב אחר (חזו"א זבחים ב, ב). וכן אם יש לפניו מים להיטהר – חייב ליטהר ולהיות 'טבול יום' (עפ"י ירושלמי פסחים ז, ו; משך חכמה חקת יט, ז אחרי טו, כח. ונקט שם שה"ה אם יש מי שטמא בטומאה קלה ממנו, יש ליתן לו לעבוד).

יש מי שכתב שאם רוב כהני בית-אב טהורים ומיעוטים טמאים, לדברי הכל אין מביאים בטומאה (כן כתב בשבט הלוי ח"א קנו מצד הסברה. ודקדק בזה לשון הרמב"ם).

ו. היו שם טמאים וטהורים, בענין שצריך לחזור אחר הטהורים, ועבר והקריב כהן טמא; אפילו למאן דאמר 'דחוייה' – לא פסל עבודה (עפ"י תוס' ד"ה דם; מהרש"ל יבמות לג ועוד). ויש מדייקים בדעת הרמב"ם שהעבודה פסולה בדיעבד והכהנים חייבים מיתה על ביאת מקדש ועל שימוש בטומאה (עפ"י מרכבת המשנה בימ"מ ד, ז; שבט הלוי ח"א קנו. ובחזו"א (אה"ע קלט, ג) כתב בדעת הרמב"ם שאם רוב אנשי בית אב טהורים – נתחללה עבודה. ע"ע בשו"ת מענה אליהו ג).

כיוצא בזה, היה עומד ומקריב מנחת ציבור שכולה לגבוה כגון מנחת נסכים של קרבן ציבור, ונטמאת בידו; למאן דאמר 'הותרה' – יכול להקריבה, ולמאן דאמר 'דחוייה', אם יש לו אחרת יביאנה תחתיה כי עדיף לחזור אחר טהרה.

בתוס' (סד"ה מכלל) מבואר שזה רק כאשר אין הציץ מרצה, כגון שנשבר [או שאינו על מצחו – לרבי יהודה], אבל כאשר הציץ מרצה, אפילו למאן דאמר 'דחוייה' אין צריך להביא אחרת תחתיה (שעל זה מועיל ריבוי ציץ בכל מקום, שיעלה הקרבן לרצון גמור כמו טהור. עפ"י משנת ר' אהרן טו). ואולם דבר שיש בו שיריים הנאכלים כגון מנחת העומר שנטמאה, לדברי הכל יש לחזור לעשותו בטהרה – כדי לאפשר האכילה (רש"י ועוד), והלא קרבן הבא בטומאה אינו נאכל.

א. כתבו התוס' (זבחים פז): שמנחת העומר שהיתה בכלי שרת, הואיל וכלי שרת מקדשים את הראוי להם – אין מביאים אחרת אף אם נטמאה שהרי סוף סוף צריך להקריב קומצה כדין הפסולים שנתקדשו בכלי שרת (וע' חזו"א זבחים יט, יד ואו"ח קכו, ו).

ב. יש אומרים שהוא הדין לענין קרבן פסח, אעפ"י שנאכל בטומאה מצוה לחזור אחר טהרה לכו"ע (עתוס' מנחות טו לענין אכילת לחם הפנים שלכו"ע 'דחוייה' היא ולא 'הותרה'. עפ"י נובי"ת או"ח פו. וע"ע שער המלך ביאת מקדש ד, יד ומקדש דוד כו, ב). ויש סוברים שלענין פסח לעולם מהדרים אחר טהרה מפני שאינו קרבן ציבור ממש, כדלהלן בסמוך.

עוד מבואר בגמרא שלדעת האומר טומאה הותרה בציבור, אין צריך ריצוי ציץ לקרבן ציבור הקבוע לו זמן. ולמאן דאמר דחוייה – צריך לריצוי הציץ.

א. בתוס' כאן מבואר שאפילו באופן שנשבר הציץ וכד' שאינו מרצה, אעפ"כ מביאים את קרבן הציבור בטומאה, שאין ריצוי הציץ מעכב הבאת קרבן ציבור (וכ"כ הר"י קורקוס. ומ"מ כשהבשר טמא ונוקטים אין הציץ מרצה על אכילתו, אין זורקים את הדם למ"ד 'דחוייה', אפילו בקרבן ציבור. ע' בבאור הדבר במקדש דוד כו, א). ויש חולקים (עפ"י מאירי פסחים עז; גבורת ארי).

ב. נפקותא אפשרית נוספת משמע בסוגיא (ח.); אם ננקוט טומאה הותרה בציבור אין צריך להזות על הכהן המופרש [עכ"פ לריש לקיש אין למדים פרישה ממילואים. ע' לעיל ד.], אבל למ"ד טומאה דחוייה – צריך להזות.

וכן נתבאר למעלה שיש דעה הסוברת שאם נוקטים 'דחוייה', פרישת הכהן צריכה להיות גם מחשש טומאת מת הלכך אין לאנשים אחרים לשהות עמו.

נפקותא נוספת: למ"ד אין הציץ מרצה על אכילתו, אם נוקטים 'דחוייה' – אין שתי הלחם באים בטומאה שהרי אין שם אלא אכילתו. ולמ"ד 'הותרה' – באים, שא"צ ריצוי ציץ (עפ"י פסחים עח).

– לפי דעה אחת (בפסחים פד), השובר את העצם בפסח הבא בטומאה – למאן דאמר 'דחוייה' חייב, ולמ"ד 'הותרה' פטור (כן משמע מרש"י שם; מצפה איתן שבועות ג).

– ישנה דעה (בפסחים פ) שכיון שטומאה 'דחוייה' בציבור ואינה התר גמור, פסח הבא בטומאה אינו מדחה יחידים לפסח שני.

ב. אילו של אהרן, אעפ"י שהוא דוחה את הטומאה מפני שקבוע לו זמן אך הואיל ואינו קרבן ציבור, הכל מודים שיש לחזור לכתחילה לעשותו בטהרה.

א. מבואר בתוס' שלדעת האומר טומאה הותרה בציבור, מהתורה הותר לגמרי אף אילו של אהרן וכדומה, אלא שחכמים גזרו להדר אחר טהורים. ואילו למאן דאמר 'דחוייה' – מהתורה יש לחזור אחר טהורים.

ויש מצדדים שאפילו מדאורייתא לא הותרה ביחיד הטומאה אלא דחוייה ורק בציבור הותרה לגמרי (ע' שאג"א עז; גבורת ארי ו: בדעת התוס' שם; כתבי הגר"י ז' זבחים טז: מהר"ץ חיות להלן גא).

ב. יש אומרים שלדעת רבי יהודה אפילו בקרבנות יחיד נוקטים 'הותרה' (ע' נוב"ת או"ח פו; דו"ה רעק"א וגב"א).

ג. נחלקו אחרונים האם בשעה שיש ציץ מרצה, מהדרים אחר טהורים בקרבן יחיד הקבוע לו זמן (עפ"י שעה"מ ביא"מ ד, ח; רעק"א בדרך אחת. [וכ"מ בריטב"א ז: ד"ה הנה, אלא ש"ל שהוא סובר כן אף בציבור ודלא כהתוס']) או אין צריך לחזור אחר טהרה [כמו בקרבן ציבור אליבא דרב ששת, שכתבו התוס' שאין צריך להדר אחר טהרה כשיש ציץ המרצה] (עפ"י חו"א קכו, ז. ויש אומרים דוקא לרב ששת אין צריך אבל לר"נ צריך – ע' רעק"א בדרך השניה).

ד. כתבו התוס' שקרבן פסח אעפ"י שקרב ונאכל בטומאה בציבור, הכל מודים שלכתחילה יש לחזור לעשותו בטהרה ולא הותרה בו הטומאה מכל וכל – מפני שאינו קרבן ציבור ממש שהרי הוא בא משל היחידים.

ובכמה מקומות משמע בתוס' שלא נחתו לחילוק זה (ע' להלן ג. ד"ה ונ"מ; זבחים לג. ד"ה הגה"ה. וע' גם בחדושי רעק"א שהקשה על דברי התוס' כאן; דובב מישרים ח"ב יד).

דף ז

י. מה הדין במקרים הבאים?

א. היה עומד ומקריב מנחה ונטמאת בידו.

ב. דם שנטמא וזרקו.

א. היה עומד ומקריב מנחה ונטמאת בידו; אם היתה זו מנחת ציבור שאינה נאכלת, כגון מנחת קרבנות המוספים, למאן דאמר טומאה הותרה בציבור – משמע בסוגיא שמקריבה אפילו יש לו אחרת טהורה. ולמאן דאמר 'דחוייה' – מביא אחרת אם יש לו.

כנזכר, התוס' כתבו שאם היה הציץ על מצח הכהן באותה שעה, גם למאן דאמר 'דחוייה' אין צריך להביא אחרת תחתיה.

ובספר שער המלך (ביאת מקדש ה,ח) צדד בדעת הרמב"ם שהברייתא נוקטת שאפילו הציץ על מצחו יש לחזור על טהרה, ודלא כרבי יהודה.

ובאגרות משה (ח"א קדשים ה) צדד מסברה בדעת הרמב"ם שרק אם הציץ על מצחו אפשר להקריב בטומאה, אבל בלאו הכי אפילו בדיעבד פסול.

מנחה ששייריה נאכלים, כגון מנחת העומר – לדברי הכל יביא אחרת תחתיה אם יש לו, שיש לחזור לעשותה בטהרה לאכול השירים כאמור לעיל.

וכן מנחת אילו של אהרן, הואיל והיא קרבן יחיד [הגם שדוחה את הטומאה], לכולי עלמא יש להביא טהורה אם יכול.

מנחת קרבן ציבור שאין קבוע לו זמן, כגון מנחת נסכים של פר עבודה זרה – אינה דוחה את הטומאה וצריך להביא אחרת תחתיה. ואם אין לו אחרת – מקריבה.

הטעם שמקריבה פרשו התוס' מפני שהציץ מרצה. ומשמע שאם נשבר הציץ [או שאינו על מצח אהרן, לרבי יהודה] – לא יזרק. וכן מבואר בתוס' זבחים (צב. ד"ה שלנה). וכ"כ בשער המלך (ביאת מקדש ה,ח). ולמאן דאמר אין הציץ מרצה על העולים (ע' פסחים עז-עח וברש"י), נראה שבכל אופן לא יקריב המנחה שנטמאה.

מנחות היחיד שאין קבוע לה זמן – לעולם אינן באות בטומאה. ואף על פי שהציץ מרצה גם ביחיד, לכתחילה אין לו לעשות בטומאה. ואם עשה במזיד – לא הורצה (ע' שפת אמת).

ב. דם שנטמא וזרקו; בשוגג – הורצה, במזיד – לא הורצה [קנס חכמים הוא. ונחלקו אמוראים האם 'מזיד' הכוונה שנטמא במזיד או שזרקו במזיד. עפ"י מנחות כה. ועוד. והלכה כדעה אחרונה].

על מה הציץ מרצה ועל מה אינו מרצה – ע' בפסחים עז-עח; מנחות כה; זבחים כב.

יא. א. האם הציץ מרצה כאשר אינו מונח על מצח הכהן או כשנשבר?

ב. האם מותר לכהן לישון עם הציץ? האם מותר להסיח דעת ממנו?

א. לדברי רבי שמעון, הציץ מרצה גם כשאינו נתון על מצח אהרן (... תמיד לרצון להם לפני ה'). רבי יהודה אומר: עודהו על מצחו (בשעת הטומאה. רש"י כאן ובסנהדרין יב:) – מרצה. אין עודהו על מצחו – אינו מרצה (... על מצח אהרן ונשא).

אמר אביי: נשבר הציץ, הכל מודים שאינו מרצה (על מצחו ונשא – בראוי למצחו).

הרמב"ם פסק כרבי יהודה שאם אינו על מצחו – אינו מרצה.

- ב. מבואר בגמרא שאין לישן כשהציץ עליו (אם משום הסח הדעת או מחשש הפחה. עתו"י ועוד. וכתב בשפת-אמת שאין זה איסור תורה).
וכן אסור להסית דעת ממנו (על מצחו תמיד רבה בר רב הונא).
א. משמע שהוא איסור תורה. ולכאורה משמע בגמרא שר' שמעון אינו סובר דרשה זו (וע' שאגת אריה לח; הגהות חשק שלמה).
ב. כבר העירו אחרונים על הרמב"ם שהזכיר הלכה זו רק ברמז (תפלין ד,יד). ואולם הסמ"ג (שה) הביאה בפרוש.

דף ח

- יב. א. האם היו מזים מי חטאת על הכהן בשבעת ימי פרישתו?
ב. האם מותר לאחיו הכהנים ליגע בכהן בזמן פרישתו?
ג. האם טבילה או הזאה בזמנה מצוה אם לאו?
ד. מהו מקור השם 'לשכת פרהדרין'?

א. לדברי רבי מאיר, היו מזים על הכהן הפורש קודם יוהכ"פ או קודם עשיית הפרה בכל יום ויום מלבד ביום השבת שההזאה אסורה בו משום 'שבות', ומלבד ביום הרביעי לפרישתו שאין להסתפק ביום זה אם הוא שלישי לטומאה או שביעי. טעמו של רבי מאיר הוא שהזאה בזמנה – מצוה, ויש לחוש (מצד מעלה דרבנן) בכל יום ויום שמא הוא יום שלישי / שביעי לטומאתו (שיום הפרישה עולה לו ליום אחד אפילו נטמא בו ביום קודם הפרישה. ערש"י).

לדברי רבי יוסי אין מזים עליו אלא שלישי ושביעי בלבד, שסבר הזאה בזמנה לאו מצוה היא.
ורבי חנינא סגן הכהנים אומר: כהן השורף את הפרה מזים עליו כל שבעה [מלבד בשבת וברביעי לפרישה] משום מעלה שעשו חכמים בפרה, ואילו כהן גדול ביום הכפורים אין מזים עליו אלא שלישי ושביעי בלבד.
לרבי מאיר ולרבי חנינא סגן הכהנים שמזים על הכהן העושה את הפרה בכל יום, אמר רבא: יש להפרישו ביום רביעי כדי שיום הרביעי לפרישתו יצא בשבת ובכך לא תיבטל הזאתו שני ימים.
א. אם חל יום השלישי או יום השביעי לפרישתו בשבת, נראה שיש להפרישו יום אחד מקודם, כדי שיהא אפשר להזות עליו בשלישי ובשביעי לפרישתו, שאל"כ יש לחוש שמא נטמא ביום הפרישה ולא טהרנוהו (תור"י הלבן; תורי"ד).

ואולם ברמב"ם (עבודת יוהכ"פ א,ד) משמע שאין מקדימים את הפרשתו אלא הזאות שלישי ושביעי נדחות. ולדעת האומר אין מזים עליו אלא שביעי ושלישי בלבד – באופן זה נדחת ההזאה. וכן פסק הרמב"ם (וכ"כ בלקוטי הלכות. ובשפת אמת כתב לדון שבאופן זה תדחה ההזאה שבת, ע"ש. וע"ע בחדושי הנצי"ב).

ב. הלכה כרבי חנינא סגן הכהנים (רמב"ם; לקוטי הלכות).

משמע בסוגיא שהזאה זו אינה אלא משום חשש טומאה, מצד מעלה בעלמא. וכן מפורש בגמרא לעיל (ד). לריש לקיש. ולפיכך למאן דאמר טומאה הותרה בציבור, אין צריך הזאה כלל.